

Statens räddningsverks föreskrifter om explosionsfarlig miljö vid hantering av brandfarliga gaser och vätskor;

beslutade den 12 februari 2004

Statens räddningsverk föreskriver¹ med stöd av 41 § förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna författning gäller för sådan hantering av brandfarliga gaser och vätskor där explosiv atmosfär kan uppstå och där beaktansvärd risk för brand eller explosion kan föreligga. Bestämmelserna i 6, 7, 9 och 10 §§ gäller dock endast för yrkesmässig hantering.

Definitioner

2 § De begrepp som används i lagen (1988:868) eller förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor har samma betydelse i denna författning.

I denna författning används följande begrepp med nedan angiven betydelse.

<i>Explosionsfarlig miljö</i>	Explosiv atmosfär samt intilliggande områden i vilka människor, miljö eller egendom kan utsättas för fara orsakad av den explosiva atmosfären.
<i>Explosionsgrupp</i>	En grupp av ämnen där ämnena, med tillämpning av standard, sammanförts bland annat efter hur stor energi som krävs för att antända dem.
<i>Explosiv atmosfär</i>	Explosiv blandning i luft, bestående av gas, ånga eller dimma, som kan uppstå när brandfarlig gas eller vätska hanteras.

¹ Jfr europaparlamentets och rådets direktiv 1999/92/EG av den 16 december 1999 om minimikrav för förbättring av säkerhet och hälsa för arbetstagare som kan utsättas för fara orsakad av explosiv atmosfär (EGT L 23, 28.1.2000, s. 57, Celex 31999L0092).

<i>Riskområde</i>	Område i vilket det finns explosiv atmosfär eller sådan kan förväntas förekomma i en sådan omfattning att särskilda skyddsåtgärder erfordras i fråga om konstruktion, installation och användning av utrustning.
<i>Temperaturklass</i>	En grupp av ämnen där ämnena, med tillämpning av standard, sammanförts med utgångspunkt i deras antändbarhet mot heta ytor.
<i>Verksamhetsutövare</i>	Den som bedriver hantering som avses i 1 §.

Förebyggande åtgärder mot explosiv atmosfär

3 § En verksamhetsutövare skall i syfte att förebygga explosioner vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder i angiven ordning för att

- förhindra att explosiv atmosfär bildas, eller, om verksamhetens art inte medger detta,
- undvika att explosiv atmosfär antänds, och
- begränsa skadorna om en explosiv atmosfär antänds.

Vid behov skall även åtgärder vidtas för att förebygga spridning av explosioner i byggnader, processenheter och ledningar.

Utredning och bedömning av riskerna för explosiv atmosfär

4 § En verksamhetsutövare skall bedöma var riskområden för explosiv atmosfär kan uppstå. Sådana områden skall indelas i zoner enligt följande.

<i>zon 0</i>	Område där explosiv atmosfär förekommer ständigt, långvarigt eller ofta.
<i>zon 1</i>	Område där explosiv atmosfär förväntas förekomma ibland vid normal hantering.
<i>zon 2</i>	Område där explosiv atmosfär inte förväntas förekomma vid normal hantering men om den ändå gör det, endast har kort varaktighet.

Varje zons utsträckning horisontellt och vertikalt skall bedömas. Det skall också fastställas vilken explosionsgrupp och vilken temperaturklass som gäller för riskområdet.

5 § En verksamhetsutövare skall bedöma risken för antändning av explosiv atmosfär. Bedömningen skall omfatta all normalt förekommande verksamhet, vari ingår underhåll, städning och rengöring samt förväntade avvikelser och fel. Om skyddet mot antändning av explosiv gasblandning är otillräckligt får hanteringen inte påbörjas.

6 § Bedömningen enligt 4 och 5 §§ skall dokumenteras. Dokumentationen skall samtidigt belysa och beskriva

1. egenskaperna hos den brandfarliga gas eller vätska som hanteras,
2. möjliga tändkällor,
3. utrymmen, processer, utrustningar, installationer, skyddssystem och annat som har betydelse för explosionsrisken och deras lämplighet för användning i explosiv atmosfär samt att de, om säkerheten kräver detta, har utformats så att ett strömavbrott inte ökar risken för brand eller explosion och att processer och utrustningar kan stängas av manuellt,
4. områden som har eller kan få förbindelse med ett riskområde,
5. instruktioner för arbete i explosionsfarlig miljö,
6. instruktioner för omhändertagande av spill, läckage och utsläpp,
7. konsekvenser i fall den explosiva atmosfären skulle antändas,
8. samordningsansvaret enligt 9 §.

7 § En ny bedömning av explosionsriskerna skall göras inför en väsentlig ändring eller utvidgning av verksamheten. Om explosionsriskerna förändras skall dokumentationen revideras.

Utrustning och skyddssystem

8 § Genom Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 1995:6) om elektriska utrustningar för explosionsfarlig miljö och Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse (AFS 1995:5) med föreskrifter om utrustningar för explosionsfarlig miljö har utrustning och skyddssystem indelats i utrustningsgrupper och utrustningskategorier. I riskområde med explosiv atmosfär får endast finnas utrustning och skyddssystem som tillhör utrustningsgrupp II enligt dessa föreskrifter. I respektive zon får utrustningskategori 1, 2 och 3 finnas enligt följande:

- i zon 0 endast utrustningskategori 1,
- i zon 1 utrustningskategori 1 eller 2,
- i zon 2 utrustningskategori 1, 2 eller 3.

Samordningsansvar

9 § På en plats eller ett driftställe där flera verksamhetsutövare hanterar brandfarliga gaser eller vätskor skall en av dem ha ansvar för att skyddsarbetet för hanteringen på platsen samordnas.

Skyltar

10 § Ett riskområde skall ha skyltar som upplyser om att explosiv atmosfär kan uppstå. Sådana skyltar skall vara utformade enligt bilagan till denna författning.

Undantag i enskilda fall

11 § Statens räddningsverk får i enskilda fall och om särskilda skäl föreligger medge undantag från tillämpningen av denna författning.

Denna författning träder i kraft två veckor efter den dag då författningen enligt uppgift på den utkom från trycket i verkets författningssamling.

Sprängämnesinspektionen föreskrifter (SÄIFS 1996:6) om klassning av riskområden vid hantering av brandfarliga gaser och vätskor upphör samtidigt att gälla.

Verksamheter som påbörjats före ikraftträdandet och som därefter inte förändrats, utvidgats eller byggts om, skall senast den 30 juni 2006 uppfylla kraven i bestämmelserna 6, 7, 9 och 10 §§.

Statens räddningsverk

CHRISTINA SALOMONSON

Peter Wikström
(Avdelningen för olycksförebyggande verksamhet)

Skyltar för områden där explosiv atmosfär kan uppstå

Triangelform.

Svarta bokstäver på gul bakgrund med svart bård. Den gula delen skall uppta minst 50 % av skyltens area.

